

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ

ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΕΜΠΟΡΙΟΥ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ, ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ
ΚΑΙ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ
ΤΜΗΜΑ Β' ΝΟΜΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ
ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ

Αθήνα, 24-03-2022

Αριθ. Πρωτ. : 31403 - 24-03-2022

Ταχ. Δ/ση : Κάνιγγος 20
Ταχ. Κώδικας : 10677
Πληροφορίες : Δήμητρα Σιαχάμη
Τηλέφωνο : 210 3893403
Email : dsiachami@eprocurement.gov.gr

ΠΡΟΣ : ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΥ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ
ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΩΝ
ΘΕΜΑΤΩΝ

ΘΕΜΑ: Απάντηση σε αναφορά επί του σχεδίου νόμου με τίτλο «Διαχείριση, έλεγχος και εφαρμογή αναπτυξιακών παρεμβάσεων για την Προγραμματική Περίοδο 2021-2027, σύσταση Ανώνυμης Εταιρείας Εθνικό Μητρώο Νεοφυών Επιχειρήσεων Α.Ε. και άλλες διατάξεις του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων», στο πλαίσιο άσκησης του κοινοβουλευτικού ελέγχου.

Σχετ.: Το με αριθ. πρωτ. 27261/14.03.2022 έγγραφο του Γραφείου Νομικών και Κοινοβουλευτικών Θεμάτων της Υπηρεσίας Συντονισμού με θέμα «Κοινοβουλευτικός Έλεγχος», με το οποίο μας διαβιβάστηκε η με αριθ. πρωτ. 1771 και με ημερομηνία κατάθεσης 11/03/2022 αναφορά του βουλευτή Ν. Πέλλας και Γεωργίου Καρασμάνη, με συνημμένη τη με αριθ. πρωτ. 326/10.03.2022 επιστολή της Ε.Σ.Α.μεΑ.

Επί του εν θέματι ζητήματος και κατά λόγο αρμοδιότητας, θέτουμε υπόψη σας τα κάτωθι:

Η Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία (Ε.Σ.Α.μεΑ.), ως η τριτοβάθμια συνδικαλιστική οργάνωση εκπροσώπησης των ατόμων με αναπηρία, με τη με αριθ. πρωτ. 326/10.03.2022 επιστολή της προς τη Διαρκή Επιτροπή Παραγωγής και Εμπορίου της Βουλής, προτείνει τη συμπερίληψη στο Σχέδιο Νόμου (Σ/Ν) με τίτλο «Διαχείριση, έλεγχος και εφαρμογή αναπτυξιακών παρεμβάσεων για την Προγραμματική Περίοδο 2021-2027, σύσταση Ανώνυμης Εταιρείας Εθνικό Μητρώο Νεοφυών Επιχειρήσεων Α.Ε. και άλλες διατάξεις του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων», το οποίο βρίσκεται σε φάση επεξεργασίας στην κατά τα ανωτέρω αρμόδια Επιτροπή, ρυθμίσεων που κατατείνουν στην πραγμάτωση της αρχής της προσβασιμότητας για τα άτομα με αναπηρία στις διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων, που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του Σ/Ν. Ειδικότερα, η Ε.Σ.Α.μεΑ. προτείνει :

1. Στην παράγραφο 1 του άρθρου 38 («*Έλεγχος Δημοσίων Συμβάσεων*») του Σ/Ν, που αφορά στην υποχρέωση διασφάλισης της συμμόρφωσης προς την κείμενη ενωσιακή και εθνική νομοθεσία σχετικά με τις δημόσιες συμβάσεις και της τήρησης των αρχών της ίσης μεταχείρισης, της απαγόρευσης των διακρίσεων, της διαφάνειας, της ελεύθερης κυκλοφορίας και του ανταγωνισμού, να γίνει ρητή μνεία και στην αρχή της προσβασιμότητας για τα άτομα με αναπηρία.

2. Στο Σ/Ν να προστεθεί νέο άρθρο, δυνάμει του οποίου να θεσπίζεται ως ελάχιστη προϋπόθεση συμμετοχής σε διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων, στις οποίες απαιτείται η διασφάλιση της προσβασιμότητας για τα άτομα με αναπηρία, η κατοχή του Ελληνικού Σήματος Προσβασιμότητας, το οποίο απονέμεται βάσει του Κανονισμού Απονομής και Χρήσης του Ελληνικού Σήματος Προσβασιμότητας και του ελληνικού προτύπου ΕΛΟΤ 1439 «*Οργανισμός φιλικός σε πολίτες με αναπηρία – Απαιτήσεις και συστάσεις*».

Στο σημείο αυτό κρίνεται σκόπιμο να επισημανθεί ότι, **κατά την εφαρμογή της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ** του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 26^{ης} Φεβρουαρίου 2014 σχετικά με τις δημόσιες συμβάσεις και την κατάργηση της Οδηγίας 2004/18/ΕΚ, όπως διαλαμβάνεται στην αιτιολογική σκέψη (3) αυτής, **θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία, ιδίως όσον αφορά την επιλογή μέσων επικοινωνίας, τεχνικών προδιαγραφών,**

κριτηρίων ανάθεσης και όρων εκτέλεσης των συμβάσεων. Περαιτέρω, δε, όπως διαλαμβάνεται στην αιτιολογική σκέψη (99) της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ, **όσον αφορά τις τεχνικές προδιαγραφές, οι αναθέτουσες αρχές δύνανται να περιλαμβάνουν κοινωνικές απαιτήσεις που να χαρακτηρίζουν ευθέως το προϊόν ή την υπηρεσία, όπως η δυνατότητα πρόσβασης σε άτομα με αναπηρία**. Συναφώς, στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ VII (ΟΡΙΣΜΟΣ ΟΡΙΣΜΕΝΩΝ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΩΝ) της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ περιέχεται, μεταξύ άλλων, ο ορισμός «*τεχνική προδιαγραφή*» και, συγκεκριμένα, διαλαμβάνεται ότι, για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, ως «*τεχνική προδιαγραφή*», όταν πρόκειται για δημόσιες συμβάσεις αγαθών ή υπηρεσιών νοείται «*η προδιαγραφή που περιέχεται σε έγγραφο το οποίο προσδιορίζει τα απαιτούμενα χαρακτηριστικά ενός προϊόντος ή μιας υπηρεσίας, όπως [...] ο σχεδιασμός για όλες τις απαιτήσεις (συμπεριλαμβανομένης της δυνατότητας πρόσβασης για άτομα με αναπηρία) [...]*».

Σε επίπεδο εθνικής νομοθεσίας και, δη, στο ν. 4412/2016 «*Δημόσιες συμβάσεις έργων, προμηθειών και υπηρεσιών (προσαρμογή στις Οδηγίες 2014/24/ΕΕ και 2014/25/ΕΕ)*» (Α' 147), η υποχρέωση διασφάλισης των δικαιωμάτων και, ιδίως, της προσβασιμότητας για άτομα με αναπηρία επιρρωνύεται από πλείονες ρυθμίσεις (ενδεικτικά αναφέρονται το άρθρο 20 όσον αφορά τις συμβάσεις ανατιθέμενες κατ' αποκλειστικότητα, το άρθρο 22 όσον αφορά τα εργαλεία και τις συσκευές που χρησιμοποιούνται για τις επικοινωνίες μέσω του ΕΣΗΔΗΣ, το άρθρο 86 όσον αφορά τα κριτήρια ανάθεσης). Ειδική μνεία κρίνεται σκόπιμο να γίνει και στον νέο δυνητικό λόγο αποκλεισμού που θεσπίστηκε δυνάμει της περίπτωσης α' της παραγράφου 4 του άρθρου 73 του ν. 4412/2016 (Α' 147) και αφορά στην παραβίαση της οριζόντιας ρήτρας της παραγράφου 2 του άρθρου 18 του αυτού νόμου. Έτσι, οι αναθέτουσες αρχές έχουν τη δυνατότητα να αποκλείουν οικονομικούς φορείς, οι οποίοι έχουν αποδειχθεί αναξιόπιστοι, λόγω παραβάσεων κοινωνικών υποχρεώσεων, συμπεριλαμβανομένων και των κανόνων σχετικά με τη δυνατότητα πρόσβασης ατόμων με αναπηρία.

Ειδικά, όσον αφορά τις τεχνικές προδιαγραφές, όπως διαλαμβάνεται στην αιτιολογική έκθεση του νόμου σε σχέση με το άρθρο 54 «*Τεχνικές προδιαγραφές (άρθρο 42 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)*» : «*[...] Για όλες τις προμήθειες που προορίζονται για χρήση από πρόσωπα, είτε πρόκειται για το ευρύ κοινό είτε για το προσωπικό της αναθέτουσας αρχής, οι αναθέτουσες αρχές πρέπει να καθορίζουν τεχνικές προδιαγραφές, προκειμένου να λαμβάνουν υπόψη τα κριτήρια προσβασιμότητας για άτομα με αναπηρίες ή τον σχεδιασμό για όλους τους χρήστες, εκτός από δεόντως δικαιολογημένες περιπτώσεις [...]*». Η παραπάνω πρόβλεψη ενσωματώθηκε αυτούσια ως εδάφιο τέταρτο στην παράγραφο 1 του άρθρου 54 του ν. 4412/2016 (Α' 147) και, επιπρόσθετα, με το εδάφιο πέμπτο αυτής προβλέφθηκε ότι, **σε περίπτωση υιοθέτησης υποχρεωτικών απαιτήσεων προσβασιμότητας δυνάμει νομοθετικής πράξης της Ένωσης, οι τεχνικές προδιαγραφές όσον αφορά τα κριτήρια προσβασιμότητας για άτομα με αναπηρία ή τον σχεδιασμό για όλους τους χρήστες, καθορίζονται με παραπομπή στις εν λόγω απαιτήσεις**. Σημειώνεται δε ότι, όσον αφορά την «*τεχνική προδιαγραφή*», αντίστοιχος ορισμός με τον ως άνω αναφερόμενο περιέχεται και στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ VII του ΠΡΟΣΑΡΤΗΜΑΤΟΣ Α' του ν. 4412/2016 (Α' 147).

Υπό τις προϋποθέσεις του άρθρου 55 [«*Σήματα (άρθρο 43 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)*»] του ν. 4412/2016 (Α' 147), που επιβάλλεται να συντρέχουν σωρευτικώς, οι αναθέτουσες αρχές δύνανται, για την πλήρωση των τεχνικών προδιαγραφών, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που αφορούν την προσβασιμότητα για άτομα με αναπηρία, να απαιτούν συγκεκριμένο σήμα ως αποδεικτικό ότι τα αγαθά ή οι υπηρεσίες συμμορφώνονται στα συγκεκριμένα κοινωνικά χαρακτηριστικά. **Ωστόσο, όπως προβλέπεται στο εδάφιο τρίτο της προειρημένης διάταξης νόμου, οι αναθέτουσες αρχές υποχρεούνται να αποδέχονται κάθε σήμα που πληροί τις απαιτήσεις του ζητούμενου σήματος**. Υπό αυτήν την έννοια, η περιοριστική αναφορά στο Ελληνικό Σήμα Προσβασιμότητας, χωρίς τη χρήση του όρου «ή ισοδύναμο», εγκυμονεί τον κίνδυνο στρέβλωσης του ανταγωνισμού. Επιπροσθέτως, κρίνεται αναγκαίο να επισημανθεί ότι, η τελευταία αυτή παρατήρηση τελεί υπό την επιφύλαξη της λειτουργίας ή μη, στα λοιπά κράτη - μέλη της Ένωσης ή/και σε τρίτες χώρες, ομόλογων οργανισμών, αρμόδιων για τη χορήγηση ισοδύναμων σημάτων, προς απόδειξη ότι τα αγαθά ή οι υπηρεσίες συμμορφώνονται στα ζητούμενα κοινωνικά χαρακτηριστικά, όσον αφορά την προσβασιμότητα για τα άτομα με αναπηρία. Και τούτο διότι, τα σήματα θα πρέπει να καθιερώνονται μέσω ανοικτής και διαφανούς διαδικασίας, στην οποία να έχουν δικαίωμα συμμετοχής όλοι οι ενδιαφερόμενοι (όπως κρατικοί οργανισμοί καταναλωτών, κοινωνικοί εταίροι, κατασκευαστές κ.λπ.), καθώς και να είναι προσιτά σε όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη. Ειδάλλως, θεσπίζεται για τους οικονομικούς φορείς μία προϋπόθεση συμμετοχής που δύναται να αποτελέσει οιονεί «*λόγο αποκλεισμό*» τους από τις διαδικασίες ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων, κατά παράβαση των θεμελιωδών αρχών της ελευθερίας του ανταγωνισμού, της ίσης μεταχείρισης και της αποφυγής των διακρίσεων.

Τέλος, σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 82 [«Πρότυπα διασφάλισης ποιότητας και πρότυπα περιβαλλοντικής διαχείρισης (άρθρο 62 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)»] του ν. 4412/2016 (Α' 147), οι αναθέτουσες αρχές, εάν απαιτούν την προσκόμιση πιστοποιητικών εκδιδόμενων από ανεξάρτητους οργανισμούς που βεβαιώνουν ότι οι οικονομικοί φορείς συμμορφώνονται με ορισμένα πρότυπα διασφάλισης ποιότητας, συμπεριλαμβανομένης της προσβασιμότητας για τα άτομα με αναπηρία, παραπέμπουν σε συστήματα διασφάλισης ποιότητας, τα οποία βασίζονται σε ευρωπαϊκά πρότυπα και έχουν πιστοποιηθεί από διαπιστευμένους οργανισμούς. Πάντως, η κατοχή τέτοιων πιστοποιητικών και η μέσω αυτής απόδειξη προτύπων διασφάλισης ποιότητας ανάγεται στη σφαίρα των κριτηρίων ποιοτικής επιλογής και όχι αυτής καθ'αυτής της τεχνικής προσφοράς και των τεχνικών προδιαγραφών που περιέχονται στη συγγραφή υποχρεώσεων.

Παραμένουμε στη διάθεσή σας για οιαδήποτε περαιτέρω διευκρίνιση.

ΑΚΡΙΒΕΣ ΑΝΤΙΓΡΑΦΟ
Ο προϊστάμενος του Τμήματος Εξυπηρέτησης
Κοινού και Πρωτοκόλλου

Κ.Α.Α.
ΜΠΕΡΔΟΥΣΗ ΕΛΕΝΗ

ΜΕ ΕΝΤΟΛΗ ΥΠΟΥΡΓΟΥ
Ο ΓΕΝΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ ΕΜΠΟΡΙΟΥ

ΣΩΤΗΡΙΟΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ

Εσωτερική Διανομή:

1. Γραφείο κ. Γενικού Γραμματέα Εμπορίου.
2. Γραφείο κ. Προϊστάμενου Γενικής Διεύθυνσης Δημοσίων Συμβάσεων
3. Διεύθυνση Σχεδιασμού, Προγραμματισμού και Υποστήριξης
4. Τμήμα Β' Νομικής Υποστήριξης Δημοσίων Συμβάσεων